

**TURUN
YLIOPISTO**

Vastavalmistuneiden opettajien opetuksen suunnittelu ja sen haasteet

Lor21A
kandidaatintutkielma
ROKL 0724

Laatija(t):
Topias Kokkonen

Ohjaaja:
Johanna Tigert

25.11.2024
Rauma

Oppiaine: Kandidaatin -tutkielma

Tekijä(t): Topias Kokkonen

Otsikko: Vastavalmistuneiden opettajien opetuksen suunnittelu ja sen haasteet

Ohjaaja(t): Johanna Tigert

Sivumäärä: 23 sivua

Päivämäärä: 02.02.2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Tiivistelmän tyyli on **Abstract**.

Tutkielman aiheena on vastavalmistuneiden opettajien opetuksen suunnittelu ja sen haasteet. Tutkimuksen kohteena ovat ensimmäisen vuoden opettajat, ja tutkimusongelmana on selvittää, miten he suunnittelevat opetustaan sekä kohtaavat siihen liittyviä haasteita. Aineistona on kolmen opettajan haastattelut, ja tutkimuksen tarkoituksena on tuoda uutta tietoa opetuksen suunnittelun merkityksestä sekä löytää keinoja opettajien ammatillisen kasvun tukemiseksi.

Käytettynä tutkimusmenetelmänä on stimulated recall -menetelmä sekä puolistrukturoidut teemahaastattelut. Keskeiset tutkimustulokset osoittavat, että oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ja joustava suunnittelu ovat olennaisia opetuksen laadun kannalta. Opettajat arvostavat kollegiaalista yhteistyötä ja oppilaiden osallistamista suunnitteluprosessiin. Haasteita aiheuttavat reflektiivisen harjoittelun puute sekä vaikeudet soveltaa opettajankoulutuksessa opittuja suunnittelumenetelmiä käytännössä.

Johtopäätöksenä todetaan, että opettajankoulutusohjelmien tulisi kohdata tarkemmin käytännössä vallitseviin suunnittelumenetelmiin, tarjota joustavampia suunnittelumenetelmiä ja monipuolistaa vuorovaikutusta harjoittelujaksoilla oppilaiden tarpeiden ja haasteiden keskittymiseen. Toimenpidesuosituksena ehdotetaan opetussuunnitelmien päivittämistä vastaamaan paremmin käytännön tarpeita sekä yhteistyön ja vuorovaikutustaitojen korostamista opettajien koulutuksessa.

Avainsanat: opettajan rooli, oppilaiden osallistaminen, eriyttäminen, joustava suunnittelu, oppilaiden yksilölliset tarpeet, pedagoginen ymmärrys, kollegiaalinen yhteistyö

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Teoria	7
3	Menetelmä	10
3.1	Stimulated recall	10
3.2	Aineiston keruu	11
3.3	Aineiston analyysi	11
3.3.1	Tulkinta ja analyysi	12
4	Tulokset	13
4.1	Johdanto tuloksiin	13
4.1.1	Opettajan vastuu ja joustava suunnittelu.....	13
4.1.2	Oppilaiden osallisuus ja palautteen merkitys	14
4.1.3	Kollegiaalinen yhteistyö	14
4.1.4	Opetuksen arki.....	15
4.1.5	Erialaisten tarpeiden huomioiminen	15
4.1.6	Motivaatio	16
4.2	Tulosten tulkinta	16
4.3	Johtopäätökset	17
5	Pohdinta	19
	Lähteet	21
	Liitteet	23
	Liite 1. Haastattelukysymykset	23

1 Johdanto

Siirtyminen opettajankoulutusohjelmista käytännön luokkahuonetyöhön on haastavaa aloitteleville opettajille. Heidän pitää soveltaa teoriaa käytännössä, vastata oppilaiden erilaisiin tarpeisiin ja kehittää reflektointitaitoja oman ammatillisen kasvun tukemiseksi. Reflektiivinen harjoittelu on tärkeää, koska se auttaa opettajaa miettimään omaa toimintaansa ja parantamaan opetuksen laatua.

Tutkimukset näyttävät, että aloittelevat opettajat keskittyvät usein opetuksen teknisiin asioihin syvemmän pedagogisen ymmärryksen sijasta. Penso, Shoham ja Shiloah (2001) huomasivat, että monet aloittelevat opettajat tekevät lähinnä kuvailevaa reflektointia, eli he kertovat mitä tapahtui ilman syvällistä analyysia tai eri näkökulmien huomioimista. Tämä viittaa siihen, että opettajankoulutuksessa pitäisi enemmän tukea syvempää reflektointia ja kannustaa opettajia pohtimaan opetustaan perusteellisemmin.

Oppituntien suunnittelu on toinen iso haaste. Sahin-Taskin (2017) kertoo, että opetusharjoittelijat kokevat vaikeuksia erityisesti oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimisessa. Heillä ei ole tarpeeksi aikaa tutustua oppilaisiin kunnolla, mikä vaikeuttaa opetuksen mukauttamista. Tämä korostaa tarvetta pitemmille harjoittelujaksoille ja enemmän vuorovaikutusta oppilaiden kanssa opettajankoulutuksessa.

Lisäksi on ristiriitaa opettajankoulutuksessa opettajien suunnittelumenetelmien ja todellisen luokkahuonetyön välillä. Ball, Knobloch ja Hoop (2007) havaitsivat, että sekä opetusharjoittelijat että aloittelevat opettajat suosivat joustavampia ja vähemmän muodollisia suunnittelutapoja yksityiskohtaisten kirjallisten suunnitelmien sijaan. Tämä joustavuus auttaa heitä reagoimaan nopeasti luokkahuoneen muutoksiin, mutta myös osoittaa, että opettajankoulutusohjelmien pitäisi ehkä päivittää sisältöjään vastaamaan paremmin käytännön tarpeita.

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme, miten vastavalmistuneet opettajat suunnittelevat opetustaan ja mitä haasteita tässä prosessissa ilmenee. Käytämme stimulated recall -menetelmää syventääksemme ymmärrystämme opettajien suunnitteluprosesseista, päätöksistä ja reflektoinnista. Keskitymme siihen, miten opettajat huomioivat oppilaiden yksilölliset tarpeet, eriyttävät opetustaan, tekevät yhteistyötä kollegoiden kanssa ja pitävät suunnittelunsa joustavana.

Aineistona on kolmen ensimmäisen vuoden opettajan haastattelut, joissa he kertovat opetuksen suunnittelustaan, kohtaamistaan haasteista ja käyttämistään tavoista. Haastattelut antavat tietoa siitä, miten aloittelevat opettajat selviävät koulumaailmassa ja miten he yhdistävät teoreettisen tietonsa käytännön työhön.

Tutkimuksen tavoitteena on tuoda uutta tietoa opetuksen suunnittelun merkityksestä ja sen haasteista. Haluamme löytää keskeisiä teemoja ja käytäntöjä, jotka voivat auttaa opettajia kehittymään ja parantamaan opetuksen tehokkuutta. Tutkimuksen tavoitteena on löytää keinoja jotka, valmistavat opettajia paremmin kohtaamaan luokkahuoneen käytännön haasteet ja tukemaan oppilaiden erilaisia tarpeita.

Tutkimus korostaa reflektiivisen harjoittelun, joustavan suunnittelun ja oppilaiden yksilöllisen huomioimisen tärkeyttä opettajan työssä. Näiden asioiden kehittäminen on tärkeää opetuksen laadun parantamiseksi ja aloittelevien opettajien ammatillisen kasvun tukemiseksi. Uskomme, että parempi ymmärrys näistä tekijöistä voi johtaa parempiin koulutuskäytäntöihin ja hyödyttää sekä opettajia että oppilaita.

2 Teoria

Siirtyminen opettajankoulutusohjelmista luokkahuoneen käytännön todellisuuteen asettaa merkittäviä haasteita aloitteleville ja opetusharjoittelijoille. Keskeisiä näistä haasteista ovat tehokkaiden reflektiivisten käytäntöjen kehittäminen sekä kyky suunnitella ja toteuttaa oppitunteja, jotka vastaavat oppilaiden monimuotoisiin tarpeisiin. Näiden kokemusten ymmärtäminen on ratkaisevan tärkeää opettajankoulutusohjelmien kehittämiseksi ja aloittelevien opettajien ammatillisen kasvun tukemiseksi. Tässä teoriaosassa yhdistetään aiempien tutkimusten löydökset, jotka käsittelevät aloittelevien opettajien reflektiivistä toimintaa (Penso, Shoham & Shiloah, 2001), opetusharjoittelijoiden käsityksiä oppituntien suunnittelusta perusopetuksessa (Sahin-Taskin, 2017) sekä aloittelevien opettajien opetussuunnittelukokemuksia (Ball, Knobloch & Hoop, 2007).

Reflektiivistä harjoittelua pidetään laajasti olennaisena osana tehokasta opetusta, sillä se mahdollistaa opettajille kriittisen oman toiminnan analysoinnin ja ammatillisen kehittymisen (Hatton & Smith, 1995; Schön, 1987). Penso ym. (2001) tutkivat 21 aloittelevan opettajan reflektiivisiä taitoja, joilla oli yhdestä kolmeen vuotta kokemusta. Tutkimukseen sisältyi työpaja, joka yhdisti opetustaitojen kehittämisen ja reflektiiviset prosessit, ja jossa osallistujat pitivät henkilökohtaisia päiväkirjoja oppituntien suunnittelusta (pre-aktiivinen vaihe) ja opetuksen jälkeisistä reflektoinneista (post-aktiivinen vaihe).

Analyysi paljasti, että valtaosa opettajista harjoitti pääasiassa kuvailevaa reflektointia, keskittyen tapahtuneisiin asioihin ilman syvällistä analyysia tai vaihtoehtoisten näkökulmien huomioimista. Dialoginen ja kriittinen reflektio, jotka sisältävät syvällisemmän oletusten tarkastelun ja laajempien sosiopoliittisten kontekstien huomioimisen, olivat huomattavan harvinaisia (Penso ym., 2001). Lisäksi reflektion aiheet liittyivät pääasiassa opetustapoihin ja oppituntien rakenteeseen eikä niinkään sisältöön tai luokan hallintaan. Tämä viittaa siihen, että aloittelevat opettajat saattavat priorisoida opetuksen teknisiä puolia syvällisemmän aineen ymmärtämisen ja pedagogisten vaikutusten sijaan.

Pedagogisten päätösten perustelut erosivat suunnitteluvaiheen ja opetuksen jälkeisen vaiheen välillä. Suunnittelun aikana opettajien reflektiot keskittyivät enemmän oppilaisiin, huomioiden heidän tarpeensa ja ominaisuutensa. Opetuksen jälkeen reflektiot siirtyivät keskittymään enemmän itse opettajaan ja hänen toimintaansa luokkahuoneessa (Penso ym.,

2001). Tämä muutos saattaa heijastaa vastausta opetuksen välittömiin haasteisiin ja tarvetta henkilökohtaiseen vahvistukseen uudessa ammatillisessa roolissa.

Sahin-Taskin (2017) tutki, miten perusopetuksen opetusharjoittelijat käsittävät oppituntien suunnittelun ja sen roolin tehokkaan opetus-oppimisprosessin mahdollistajana. Tutkimukseen osallistui 18 opetusharjoittelijaa, jotka olivat ilmoittautuneet opetusharjoittelukurssille. Tulokset osoittivat, että vaikka opetusharjoittelijat ymmärsivät oppituntien suunnittelun tärkeyden, he kohtasivat merkittäviä vaikeuksia prosessissa.

Keskeinen haaste oli tutustumisen puute oppilaisiin johtuen rajallisesta ajasta luokkahuoneissa. Opetusharjoittelijat vierailivat usein eri luokissa viikoittain, mikä vaikeutti oppilaiden oppimistasojen, kiinnostuksen kohteiden ja tarpeiden ymmärtämistä (Sahin-Taskin, 2017). Tämä tiedon puute vaikeutti sopivien aktiviteettien suunnittelua ja oppituntien tehokasta räätälöintiä. Lisäksi jotkut opetusharjoittelijat kohtasivat rajoitteita ohjaavilta opettajilta, jotka vaativat tiukkaa oppaiden noudattamista, mikä rajoitti heidän mahdollisuuksiaan luovuuteen ja opetuksen mukauttamiseen oppilaiden tarpeisiin.

Toinen ongelma oli epävarmuus sopivien opetustapojen ja aktiviteettien valinnassa. Jotkut opetusharjoittelijat kokivat, etteivät he olleet riittävästi valmistautuneita valitsemaan strategioita, jotka sitouttaisivat oppilaita tehokkaasti, mikä korostaa puutteita pedagogisessa koulutuksessa (Sahin-Taskin, 2017). Näistä haasteista huolimatta osallistujat myönsivät, että oppituntisuunnitelmat olivat arvokkaita organisointivälineitä, jotka auttoivat heitä jäsentämään aktiviteetteja ja hallitsemaan luokkahuoneen aikaa.

Ball ym. (2007) tutkivat 16 opetusharjoittelijan ja 15 aloittelevan opettajan opetussuunnittelukokemuksia maatalousopetuksessa. Reflektioiden ja haastattelujen avulla tutkimus pyrki ymmärtämään, miten nämä opettajat suunnittelivat ja mitkä tekijät vaikuttivat heidän suunnitteluprosesseihinsa. Tulokset osoittivat, että sekä opetusharjoittelijat että aloittelevat opettajat harjoittivat pääasiassa suunnittelua henkisenä prosessina sen sijaan, että olisivat luoneet yksityiskohtaisia kirjallisia suunnitelmia. He kokivat, että henkinen suunnittelu oli käytännöllisempää ja mahdollisti suuremman joustavuuden reagoinnissa luokkahuoneen dynamiikkaan.

Molemmat ryhmät priorisoivat sisältöä oppimalla tai uudelleen konseptualisoimalla sitä määrittääkseen, mikä oli olennaista oppilailleen. He harjoittivat usein dynaamista - suunnittelua, mukauttaen oppitunteja päivittäin tai jopa tunneittain vastaamaan välittömiin

tarpeisiin (Ball ym., 2007). Tämä lähestymistapa heijastaa opetuksen todellisuutta, jossa odottamattomat tapahtumat ja oppilaiden reaktiot vaativat opettajia säätämään suunnitelmiaan tarpeen mukaan.

Useat tekijät vaikuttivat heidän suunnitteluunsa, mukaan lukien henkilökohtainen tieto ja kokemus, koulun aikataulut, hallinnolliset vaatimukset, käytettävissä olevat resurssit, oppilaiden ominaisuudet ja henkilökohtaiset opetustyyli. Huomionarvoista on, että sekä opetusharjoittelijat että aloittelevat opettajat pitivät opettajankoulutusohjelmissa opettajia muodollisia, tavoitteisiin perustuvia suunnittelumenetelmiä epäkäytännöllisinä todellisessa maailmassa (Ball ym., 2007). He mukauttivat näitä menetelmiä vastaamaan ainutlaatuisia kontekstejaan, usein yksinkertaistaen tai muokaten niitä tarpeidensa mukaan.

Tutkimukset tuovat esiin yhteisiä haasteita, joita aloittelevat ja opetusharjoittelijat kohtaavat reflektiivisessä harjoittelussa ja oppituntien suunnittelussa. Toistuva teema on ristiriita opettajankoulutusohjelmissa opettajien suunnittelumenetelmien ja aloittelevien opettajien käytännön tarpeiden välillä luokkahuoneessa. Sekä Penso ym. (2001) että Ball ym. (2007) havaitsivat, että yksityiskohtaiset, muodolliset oppituntisuunnitelmat jätettiin usein syrjään joustavampien, henkisten suunnittelustrategioiden hyväksi. Tämä muutos viittaa siihen, että opettajankoulutusohjelmien tulisi arvioida uudelleen, miten ne valmentavat opettajia luokkahuoneen suunnittelun todellisuuksiin.

Aloittelevien opettajien kriittisen reflektion puute, jonka Penso ym. (2001) havaitsivat, osoittaa tarpeen tukea syvempien reflektiivisten käytäntöjen kehittämistä. Kannustamalla opettajia dialogiseen ja kriittiseen reflektioon voidaan parantaa heidän kykyään analysoida ja kehittää opetustaan pintatason havaintojen ulkopuolella. Vastaavasti opetusharjoittelijoiden kohtaamat vaikeudet oppilaiden tarpeiden ymmärtämisessä korostavat tarvetta tarjota enemmän mahdollisuuksia pitkäaikaiseen luokkahuoneessa työskentelyyn koulutuksen aikana (Sahin-Taskin, 2017).

Toinen yhteinen havainto on kontekstuaalisten tekijöiden vaikutus suunnitteluun. Opettajien tieto ja kokemus, käytettävissä olevat resurssit, hallinnolliset odotukset ja oppilaiden ominaisuudet vaikuttavat merkittävästi siihen, miten he suunnittelevat ja toteuttavat oppitunteja (Ball ym., 2007; Sahin-Taskin, 2017). Näiden vaikutusten tunnistaminen voi auttaa opettajankouluttajia suunnittelemaan ohjelmia, jotka vastaavat paremmin aloittelevien opettajien kohtaamia haasteita.

3 Menetelmä

3.1 Stimulated recall

Opetuksen suunnittelu on keskeinen osa opettajan työtä, ja sen katsotaan toimivan pedagogisen toiminnan perustana. Shulmanin (1987) mukaan tehokas opetus pohjautuu opettajan pedagogiseen sisältötietoon, joka yhdistää opetettavan sisällön ja sen didaktisen esittämisen. Tämä tieto auttaa opettajia ymmärtämään, kuinka eri suunnitteluvaiheet voivat vaikuttaa oppilaiden oppimiseen ja opetuksen laatuun. Tutkimuksen päämääränä on saavuttaa ymmärrys siitä, kuinka opetuksen suunnittelun eri vaiheet vaikuttavat opetukseen.

Tutkimuksessa keskitytään erityisesti opetuksen suunnittelun osa-alueisiin, kuten eriyttämiseen, kollegiaaliseen yhteistyöhön ja oppilaiden yksilölliseen huomioimiseen luokkahuoneessa. Tutkimus keskittyy muun muassa eriyttämiseen ja siihen, miten opettajat ottavat huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet ja ominaisuudet opetuksen suunnittelussa. Tomlinson (2000) korostaa, että eriyttäminen on tärkeä osa oppilaiden oppimisen tukemista, koska oppilaat eroavat toisistaan niin oppimistyyyleiltään kuin taustatiedoiltaan. Eriyttäminen mahdollistaa jokaisen oppilaan osallistumisen ja oppimispolun optimoinnin.

Stimulated recall -menetelmä valittiin tutkimuksen toteuttamiseen, koska se tarjoaa mahdollisuuden syvälliseen ja tarkkaan tarkasteluun opetuksen suunnitteluprosessista. Haastatteluihin osallistuvat opettajat toivat mukanaan omat tunti- tai viikkosuunnitelmansa, jotka toimivat keskustelun apuvälineenä ja auttoivat tuomaan esiin aiemmin mainittuja opetuksen suunnittelun osa-alueita selkeämmin ja konkreettisemmin.

Stimulated recall -menetelmä auttoi avaamaan opettajien ajattelun ja päätöksenteon taustalla olevia prosesseja. Clarkin ja Petersonin (1986) mukaan opettajien ajatteluprosessit, kuten opetuksen suunnittelu, päätökset opetuksen aikana ja reflektointi opetuksen jälkeen, ovat keskeisiä opetuksen laadun ja tehokkuuden kannalta. Menetelmä mahdollistaa opettajan ajatusten tarkastelun autenttisessa kontekstissa, mikä tuo esiin suunnittelun vaikutukset opetuksen toteutukseen.

3.2 Aineiston keruu

Aineiston keruu suoritettiin haastatteluiden kautta, jotka toteutettiin puolistrukturoidun teemahaastattelun muodossa (Hirsjärvi & Hurme, 2014). Tämä lähestymistapa mahdollisti syvällisen perehtymisen ennalta määriteltyihin teemoihin kymmenen haastattelukysymyksen avulla. Kysymykset oli laadittu selkeiksi, mutta samalla avoimiksi, jotta haastateltavien erilaiset opetuskäytänteet ja suunnittelutavat tulisivat esiin. Haastattelut toteutettiin etäyhteyden välityksellä Zoom-sovelluksella, ja keskustelut tallennettiin sekä puhelimen tallentimella äänitteenä että Wordin sanelutoiminnolla tekstinä. Tämä monikanavainen tallennustapa varmisti keskusteluiden tarkan dokumentoinnin ja antoi mahdollisuuden tarkastella materiaalia monipuolisesti jälkikäteen.

Tutkimukseen osallistui kolme ensimmäisen vuoden opettajaa, joiden työolosuhteet olivat monipuoliset ja erilaiset luokkien koon, tuen tarpeen ja yhteisopettajuuden puolesta. Tämä monimuotoisuus antoi mahdollisuuden saada laajempaa näkökulmaa opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen erilaisissa kouluympäristöissä. Aineiston keruu toteutettiin haastateltavien vapaaehtoisuuteen perustuen, ja haastateltavien anonymiteettia kunnioitettiin kaikissa vaiheissa. Tämä varmisti tutkimuksen eettisen toteutuksen ja haastateltavien yksityisyyden suojan.

3.3 Aineiston analyysi

Aineiston esikäsittelyssä ensimmäinen vaihe oli haastatteluiden litterointi, jossa äänitteestä tarkasteltiin, oliko Wordin sanelu tallenne siirtynyt tekstimuotoon oikein. Tästä saatiin muodostettua selkeä yhtenäinen haastattelu, joka mahdollisti haastatteluiden tarkemman käsittelyn ja analysoinnin. Litteroinnin jälkeen tekstit jaettiin osiin, esimerkiksi kysymysten tai keskeisten aihealueiden mukaan, jotta niiden analysointi olisi helpompaa ja jäsennellympää (Eskola & Suoranta, 1998).

Toinen vaihe oli tekstin analysointi, jossa käytiin läpi ja tutkittiin huolellisesti jokaisen haastattelun tekstiä kokonaisuutena. Tavoitteena oli ymmärtää haastateltavan vastaukset ja

havaita mahdolliset toistuvat teemat tai käsitteet. Tässä vaiheessa kiinnitettiin erityistä huomiota opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen liittyviin näkökulmiin.

Viimeinen vaihe oli keskeisten teemojen ja näkökulmien poimiminen teksteistä. Tämä vaati kokonaiskuvan hahmottamista ja tärkeiden kohtien tunnistamista. Tehtävänä oli tunnistaa ja eritellä ne asiat, jotka olivat merkityksellisiä opetuksen suunnittelun ja toteutuksen kannalta. Näin saatiin rakennettua alustava pohja varsinaiselle analyysille ja tulkinnalle.

3.3.1 Tulkinta ja analyysi

Tulkinnassa ja analyysissä syvennyttiin tarkastelemaan tekstien avainsanoja ja niiden esiintymistä aineistossa sekä niiden välisiä suhteita ja yhteyksiä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Käytännössä tämä merkitsi tiettyjen teemojen ja näkökulmien esiintymisen vertailua keskenään, jolloin pyrittiin hahmottamaan niiden painoarvoa ja relevanssia opetuksen suunnittelun ja toteutuksen näkökulmasta.

Tulkinnan ja analyysin avulla haettiin syvempää ymmärrystä siitä, miten eri avainsanat liittyivät toisiinsa ja miten ne vaikuttivat ja esiintyivät opetuksen pedagogisessa lähestymistavassa. Eri teemojen välisiä suhteita tarkastelemalla pyrittiin löytämään yhteisiä piirteitä ja merkityksiä, jotka auttoivat hahmottamaan opetuksen suunnittelun ja toteutuksen dynamiikkaa.

Keskittyen yksittäisten avainsanojen esiintymiseen ja niiden välisiin suhteisiin aineistossa, saatiin tästä suunta kokonaiskuvan muodostumiselle aineistosta. Tämä prosessi mahdollisti syventyneen ymmärryksen siitä, miten eri elementit vaikuttivat toisiinsa ja millä tavoin ne ilmenivät haastatteluissa.

4 Tulokset

4.1 Johdanto tuloksiin

Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että opetuksen suunnittelussa opettajan rooli muodostaa keskeisen osan nykyaikaisen kouluympäristön dynamiikasta. Haastattelut paljastivat, että oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen on ensisijaisen tärkeää suunnitteluprosessissa. Lisäksi korostettiin kollegiaalisen yhteistyön merkitystä, joka mahdollistaa ideoiden jakamisen ja vastuun jakamisen suunnittelutyössä. Opettajan rooli suunnittelijana ja oppilaiden motivoinnin vaalijana nousi esiin keskusteluissa merkittävänä tekijänä. Painotettiin myös suunnitelmallisen ja joustavan opetuksen tarvetta, mikä luo edellytykset oppilaiden menestykselle ja innostumiselle oppimisesta. Opetuksen suunnittelun moninaiset näkökulmat valottavat sen vaikutusta opetuksen laatuun, korostaen samalla opetuksen jatkuvan kehittämisen tärkeyttä nykyaikaisessa kouluympäristössä.

4.1.1 Opettajan vastuu ja joustava suunnittelu

Haastattelut korostavat opettajan tärkeää roolia nykykoulussa. Opettajan tehtävä ei ole vain tiedon jakaminen, vaan myös oppimisen tukeminen ja ohjaaminen monin eri tavoin. Usein opettajat laativat viikkokohtaisen suunnitelman, mutta pitävät sen riittävän joustavana, jotta muutoksiin on helppo reagoida. Eräs opettaja huomautti, että tarkka suunnitelma on hyvä olla olemassa, mutta sen rinnalle tarvitaan varasuunnitelma odottamattomia tilanteita varten:

”Aina on hyvä olla semmoinen karkea pääsuunnitelmana, minkä mukaan ottaa vähän niinku lihaa luiden ympärille, mutta on myös hyvä, että on semmoinen backup [...] jos joku homma ***** ja täysin, niin sitten voi olla silleen, että tehdääs jotain muuta.” (Haastateltava 1)

Valmistumisen jälkeen monet opettajat ovat huomanneet, ettei perinteinen, yksityiskohtainen tuntisuunnitelma aina sovi kouluarjen nopeampaiseen rytmiin. Useampi haastateltava kertoi, kuinka liika kaavamaisuus voi estää tarttumasta spontaanisti oppilaiden kysymyksiin tai ideoihin. Siksi on tärkeää tehdä selkeä perussuunnitelma, mutta olla samalla valmis muokkaamaan sitä lennossa:

”Mun suunnitteluprosessi on hiukan erilainen siinä, että kun oon tiimiluokalla, niin mulla on koko ajan luokassa työpari. Me istutaan alas kerran viikossa, käydään oppiaineet läpi ja keksitään siinä yhdessä ideoita [...] ja jos tuntuu, että joku homma ei toimi, niin muutetaan lennosta.” (Haastateltava 2)

4.1.2 Oppilaiden osallisuus ja palautteen merkitys

Oppilaiden aktiivinen mukanaolo koetaan tärkeäksi, koska se sitouttaa heitä opetukseen ja auttaa opettajaa näkemään, millaiset työtavat ovat toimivia. Moni opettaja painottaa oppilaiden palautteen vaikutusta opetuksen kehittämiseen. Jos oppilaat innostuvat jostakin tehtävästä, sitä käytetään jatkossakin, ja jos he kokevat tehtävän epämieluisaksi, se voidaan jättää pois tai muokata.

”Monesti jos tulee jotain positiivisia tehtäviä, niin lapset muistaa ne ja haluaa tehdä niitä uudestaan ja uudestaan [...] jos joku kertoo mielipiteensä, niin mä vaadin aina perustelua. Jos oppilas osaa sanoa jonkun perustelun, mä sanon, että hyvät perustelut, otetaan vastaan.”

(Haastateltava 1)

Toinen tärkeä näkökulma on oppilaiden omien tavoitteiden asettaminen. Yksi haastateltava kertoi, että oppilaita kannustetaan miettimään, mitä he itse haluavat oppia tai missä kehittyä. Tällä tavalla he ymmärtävät paremmin, että koulunkäynti on ennen kaikkea oman osaamisen vahvistamista:

”Mun mielestä tärkeämpää on, että lapsi rupeaa harjoittelemaan henkilökohtaista tavoitteiden asettelua ja ymmärtää, että koulua käydään sen takia, että sä opit, ei sen takia, että opettaja voi sanoa opettaneensa.” (Haastateltava 2)

4.1.3 Kollegiaalinen yhteistyö

Monessa haastattelussa korostettiin, että yhteistyö helpottaa suunnittelua ja parantaa opetuksen laatua. Kun opettajat jakavat kokemuksiaan, ideoitaan ja materiaalejaan, he pystyvät paremmin ratkomaan ongelmatilanteita ja säästämään aikaa. Yhteiset keskustelut auttavat myös mukauttamaan opetusta eri tasoilla eteneville oppilaille.

”Aika paljon opetus etenkin alkuun lähti käyntiin yhteistyöstä muiden opettajien kanssa, [...] suunnitelma on paljolti semmoista copy paste -meininkiä viikosta toiseen, mutta totta kai sieltä tulee rutiinien kautta, ettei tarvitse joka kerta suunnitella kaikkea alusta.” (Haastateltava 1)

Useissa kouluissa on lisäksi resursseja, kuten erityisopettajia tai resurssiopettajia, jotka osallistuvat opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Tällöin opetus voidaan jakaa pienryhmiin ja eriyttää paremmin oppilaiden taitotason mukaan. Opettajat kokevat tämän arvokkaana apuna varsinkin silloin, kun luokassa on paljon tukea tarvitsevia oppilaita:

”Mulla on erityisluokanopettaja koko ajan mukana opetuksessa, joten hän on myös mukana

suunnittelussa. [...] Meillä on semmoiset viikkopohjat, ja aina torstaisin istutaan yhdessä alas ja katsotaan seuraavan viikon oppiaineet ja suunnitelmat läpi.” (Haastateltava 2)

4.1.4 Opetuksen arki

Haastatteluista käy selvästi ilmi, että opettajan työ vaatii joustavuutta ja tilannetajua. Oppilaat oppivat eri tahtiin, ja jotkut innostuvat yllättävistä aiheista, joten liian tiukkaan laadittu suunnitelma voi estää käyttämästä näitä hetkiä hyödyksi. Moni opettaja pitääkin tärkeänä, että opetuksen runko on suunniteltu selkeästi, mutta sen yksityiskohtia voi muuttaa tunnin aikana tilanteen mukaan.

”Suunnittelu menee aika pitkälti kronologisesti kirjan tahtiin, mutta jos on projekteja, niin niihin sitten mietitään, mitä kaikkea otetaan mukaan ja mitkä on ne tavoitteet. [...] Oikeasti hyvä suunnittelu ja hyvät backup-pläänit auttavat, että pystyy loppuviikon kruisailemaan aika kivasti.” (Haastateltava 1)

Lisäksi opetuksen ei tarvitse olla aina monimutkaista tai täynnä erityistä tekemistä. Opettaja voi vaihdella rutiininomaista perusopetusta ja luovempia menetelmiä sopivassa suhteessa. Pelien kautta opettaminen tai toiminnalliset harjoitukset voivat motivoida oppilaita, mutta arjessa on usein hetkiä, jolloin perinteinen eteneminen sopii tilanteeseen parhaiten.

4.1.5 Erilaisten tarpeiden huomiointi

Monissa luokissa on isoja eroja oppilaiden osaamistasossa, jolloin suunnittelussa on otettava huomioon sekä heikommin pärjäävien että edistyneempien tarpeet. Osalla on hyvät perustaidot, kun taas joku toinen tekee vielä edellisten luokka-asteiden tehtäviä. Se vaatii opettajalta useamman suunnitelman rinnakkain tai mahdollisuuden jakaa oppilaat pienryhmiin.

”Mulla on yksi oppilas, ketä istuu luokassa ja on tehnyt vitosen molemmat kirjat valmiiksi helmikuuhun mennessä, ja toisessa päässä taas oppilaat, jotka tekee kolmosluokan matikkaa. [...] Me tiedetään jo etukäteen, että jos me tehdään joku tietty juttu, niin tietyt oppilaat ei pysty siihen, tai toiset saa kaiken valmiiksi hetkessä, joten aina pitää olla monta vaihtoehtoa.” (Haastateltava 2)

Tässä auttaa erityis- ja resurssiopettajien tuki sekä selkeä rakenne, esimerkiksi päiväjärjestyksen näyttäminen, jotta oppilaille on selvää, mitä tapahtuu ja milloin. Moni haastateltava mainitsi, että suunnittelun pitää tukea oppilaita eri tavoin: joidenkin kohdalla

toiminnalliset tehtävät ovat paras tapa oppia, toisten kohdalla taas selkeä, paperilla oleva ohjeistus toimii paremmin.

4.1.6 Motivaatio

Opettajat painottivat, että koulun arjen suunnittelu on jatkuvaa oppimista myös heille itselleen. Jatkuvan kehittämisen ja reflektiivisen työotteen avulla opettaja pystyy omaksumaan uusia ideoita ja luopumaan sellaisista käytännöistä, jotka eivät enää toimi. Yhteistyökollegat ja avoin keskustelu ovat tärkeitä keinoja jakaa ideoita ja etsiä ratkaisuja ongelmiin.

”En mä oo ikinä ollut kauhean suunnitelmallinen henkilö, mut mä oon huomannut tosi paljon tässä opettajan arjessa, että kyllä se suunnitelmallisuus auttaa. [...] Rutiinit tekee paljon, vaikuttaa pään sisäisesti ja arjessakin.” (Haastateltava 1)

Kaiken kaikkiaan haastatteluista välittyi ajatus, että hyvä suunnittelu ei ole jäykkä lista, vaan elävä prosessi, jossa hyödynnetään oppilaiden palautetta ja kollegojen kokemusta. Samalla opettaja oppii tunnistamaan, milloin on aika hyödyntää rutiinia ja milloin on parempi kokeilla jotain uutta.

4.2 Tulosten tulkinta

Haastatteluiden tulosten tulkinta avaa opetuksen suunnittelun moninaisia näkökulmia ja korostaa sen merkitystä opetuksen laadun ja tehokkuuden kannalta nykyaikaisessa kouluympäristössä. Tulosten perusteella voidaan havaita, että oppilaiden tarpeiden huomioiminen suunnittelussa on keskeistä, ja yksilöllisen eriyttämisen merkitystä opetuksessa korostetaan.

Kollegiaalisen yhteistyön rooli nousee esiin merkittävänä osana suunnittelua, mahdollistaen ideoiden vaihdon ja vastuun jakamisen suunnittelutyössä. Lisäksi oppilaiden osallistaminen suunnittelutyöhön ja heidän antamansa palautteen huomioiminen korostetaan tärkeiksi tekijöiksi opetuksen laadun varmistamisessa.

Opetuksen suunnittelutaitojen kehittymisen merkitys korostuu haastatteluissa, sillä taidot mahdollistavat paremman reagoinnin oppilaiden tarpeisiin ja tilanteiden muutoksiin. Samalla haastatteluissa pohdimme opetuksen motivaation ylläpitämistä suunnittelussa, jossa monipuolisten opetusmenetelmien käyttöä korostetaan. Liiallisen panostamisen suunnitteluun sanottiin luovan kaavoihin kangistuvan rakenteen opetukselle.

Haastatteluista nousee vahvasti esiin opettajan roolin merkitys suunnitteluprosessissa. Opettajan odotetaan olevan valmis ottamaan vastaan palautetta ja refleктоimaan omaa opetustaan jatkuvasti. Haastatteluissa korostetaan myös opetuksen suunnittelun roolia oppilaiden oppimisen tukemisessa ja turvallisen, kannustavan oppimisympäristön luomisessa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että haastatteluiden tulokset valaisevat opettajan sitoutumista oppilaiden yksilölliseen oppimiseen ja hyvinvointiin. Opettajat pyrkivät jatkuvasti kehittämään omaa opetustaan ja ottamaan huomioon oppilaiden tarpeet ja toiveet opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kollegiaalinen yhteistyö, oppilaiden osallistaminen ja jatkuva kehittyminen ovat avainasemassa opetuksen laadun ja tehokkuuden varmistamisessa. Opettajan rooli suunnittelijana ja oppilaiden aktiivinen osallistuminen suunnitteluprosessiin ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat opetuksen laatuun.

4.3 Johtopäätökset

Haastatteluiden johtopäätökset tarjoavat syvällisen ja monipuolisen kuvan opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta opettajan roolissa kouluympäristössä. Tulosten perusteella voidaan todeta, että opetuksen suunnittelussa korostuu oppilaiden tarpeiden huomioiminen ja yksilöllisen eriyttämisen merkitys. Lisäksi kollegiaalinen yhteistyö, oppilaiden osallistaminen suunnittelutyöhön ja heidän antamansa palautteen huomioiminen nähdään keskeisinä tekijöinä opetuksen laadun varmistamisessa.

Opetuksen suunnittelutaitojen kehittymisen merkitys ja opetuksen motivaation ylläpitäminen ovat myös keskeisiä teemoja haastatteluissa. Monipuolisten opetusmenetelmien käyttöä korostetaan tasapainottaen työ- ja vapaa-ajan välistä suhdetta. Voidaan todeta, että opetuksen suunnittelu on monimutkainen prosessi, jossa huomioidaan useita tekijöitä, kuten kollegiaalinen yhteistyö, oppilaiden osallistuminen ja jatkuva kehittyminen.

Haastatteluissa painotetaan opettajan roolin merkitystä suunnitteluprosessissa ja oppilaiden aktiivista osallistumista suunnittelutyöhön. Suunnitelmallinen ja joustava opetus luovat edellytykset oppilaiden onnistumiselle ja innostumiselle oppimisesta. Opettajan rooli oppimisympäristön luojana ja innostajana on keskeinen, ja opettajat pyrkivät tarjoamaan oppilailleen parhaat mahdolliset oppimiskokemukset.

Arvioinnissa korostetaan oppilaiden aktiivista osallistumista ja reflektiota omasta oppimisestaan, sekä opettajan jatkuvaa pyrkimystä kehittää omaa opetustaan. Eriyttäminen ja yksilöllinen tuki ovat tärkeitä osia opetusta, jotta jokainen oppilas voi saavuttaa parhaan mahdollisen oppimistuloksen.

Haastatteluiden kokonaisuus antaa syvällisen kuvan opettajan ammatillisista näkemyksistä ja käytännön lähestymistavoista opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Opettajat korostavat oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimista, jatkuvaa kehittymistä sekä tiivistä yhteistyötä kollegoiden kanssa oppilaiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Opettajien henkilökohtainen motivaatio ja sitoutuminen opetustyöhön ovat keskeisessä roolissa, ja he pyrkivät tarjoamaan oppilailleen parhaat mahdolliset oppimiskokemukset ja tukevat oppimisympäristöt.

5 Pohdinta

Tämä tutkimus on tuonut esiin monia haasteita, joita vastavalmistuneet opettajat kohtaavat siirtyessään opettajankoulutusohjelmista käytännön luokkahuonetyöhön. Keskeisimmät haasteet liittyvät reflektiivisen harjoittelun vähäisyyteen, oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimiseen ja opetuksen suunnittelumenetelmien soveltamiseen käytännössä.

Reflektiivisen harjoittelun merkitys korostuu opettajan ammatillisessa kasvussa. Kuten Penso, Shoham ja Shiloah (2001) havaitsivat, aloittelevat opettajat keskittyvät usein kuvailevaan reflektointiin ilman syvällistä analyysia. Tämä saattaa johtua kokemuksen puutteesta tai siitä, että opettajankoulutus ei ole riittävästi painottanut syvällisen reflektoinnin tärkeyttä. Opettajankoulutusohjelmien tulisi siksi tarjota enemmän tukea ja välineitä syvempään reflektointiin, jotta opettajat voisivat paremmin ymmärtää omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia oppilaiden oppimiseen.

Oppituntien suunnittelu on toinen merkittävä haaste. Sahin-Taskinin (2017) tutkimus osoittaa, että opetusharjoittelijoilla on vaikeuksia ottaa huomioon oppilaiden yksilöllisiä tarpeita suunnittelussa. Tämä johtuu usein siitä, että heillä ei ole tarpeeksi aikaa tutustua oppilaisiin harjoitteluissa. Opettajankoulutusohjelmien tulisi mahdollistaa pidemmät ja syvällisemmät harjoittelujaksot, jotta opetusharjoittelijat voivat paremmin ymmärtää oppilaitaan ja mukauttaa opetustaan heidän tarpeisiinsa.

Lisäksi on havaittavissa ristiriita opettajankoulutuksessa opettajien suunnittelumenetelmien ja käytännön luokkahuonetyön välillä. Ball, Knobloch ja Hoop (2007) huomasivat, että aloittelevat opettajat suosivat joustavia ja vähemmän muodollisia suunnittelutapoja. Tämä viittaa siihen, että opettajankoulutusohjelmien tulisi päivittää sisältöjään vastaamaan paremmin käytännön tarpeita. On tärkeää, että opettajat oppivat suunnittelumenetelmiä, jotka ovat sekä tehokkaita että joustavia, ja joita voidaan soveltaa erilaisissa luokkahuonetilanteissa.

Haastatteluista kävi ilmi, että opettajat arvostavat kollegiaalista yhteistyötä ja oppilaiden osallistamista suunnitteluprosessiin. Tämä vahvistaa ajatusta siitä, että yhteistyö ja vuorovaikutus ovat keskeisiä tekijöitä opetuksen laadun parantamisessa.

Opettajankoulutusohjelmien tulisi siksi korostaa yhteistyötaitoja ja tarjota mahdollisuuksia harjoitella niitä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että opettajankoulutusohjelmissa on tarvetta muutoksille, jotka auttavat aloittelevia opettajia valmistautumaan paremmin käytännön haasteisiin. Tämä sisältää syvemmän reflektoinnin tukemisen, joustavien suunnittelumenetelmien opettamisen ja mahdollisuuksien tarjoamisen oppilaiden yksilöllisten tarpeiden ymmärtämiseen.

Jatkossa olisi hyödyllistä tutkia tarkemmin, miten opettajankoulutusohjelmat voivat integroida nämä muutokset opetussuunnitelmiinsa. Lisäksi olisi tärkeää selvittää, miten aloittelevien opettajien tukeminen työuran alkuvaiheessa voisi vaikuttaa heidän ammatilliseen kehittymiseensä ja opetuksen laatuun pitkällä aikavälillä.

Lopuksi tämä tutkimus korostaa, että opettajan työ on monimutkaista ja vaatii jatkuvaa oppimista ja sopeutumista. Opettajankoulutusohjelmien ja koulujen on tehtävä yhteistyötä tarjotakseen aloitteleville opettajille tarvittavat taidot ja resurssit, jotta he voivat menestyä työssään ja tukea oppilaidensa oppimista parhaalla mahdollisella tavalla.

Lähteet

- Serhat, S. (2019). An Examination of Pre-Service Teachers' Competencies in Lesson Planning: *Journal of Education and Training Studies*, 7(3), 1–12
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1203454>
- Ball, A. L., Knobloch, N. A., & Hoop, S. (2007) The instructional planning experiences of beginning teachers. *Journal of Agricultural Education*, 48(2), 56–65.
<https://doi.org/10.5032/jae.2007.02056>
- Clark, C. M., & Peterson, P. L. (1986). Teachers' thought processes: *The institute for research in teaching, Occasional paper (72)*, 18-46
- Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. *Vastapaino*, 2024,
- Sahin-Taskin, Cigdem (2017) Exploring Pre-Service Teachers' Perceptions of Lesson Planning in Primary Education. *Journal of Education and Practice*, 8(12), 1–5
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1140566>
- Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2014). Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. *Gaudeamus*.
- Penso, S., Shoham, E., & Shiloah, N. (2001). First steps in novice teachers' reflective activity. *Teacher Development*, 5(3), 323–338. <https://doi.org/10.1080/13664530100200147>
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1–22.
- Causton-Theoharis, J. N., Theoharis, G. T., & Trezek, B. J. (2008). Teaching pre-service teachers to design inclusive instruction: a lesson planning template. *International Journal of Inclusive Education*, 12(4), 381–399. <https://doi.org/10.1080/13603110601156509>
- Janssen, N., Knoef, M., & Lazonder, A. W. (2019). Technological and pedagogical support for pre-service teachers' lesson planning. *Technology, Pedagogy and Education*, 28(1), 115–128. <https://doi.org/10.1080/1475939X.2019.1569554>
- Tomlinson, C. A. (2000). Differentiation of instruction in the elementary grades. *ERIC Digest*. <https://eric.ed.gov/?id=ED443572>

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

Vastavalmistuneiden opettajien opetuksen suunnittelun tutkiminen, käyttäen simulated recall menetelmää.

1. Millaisia opetuksen suunnittelumenetelmiä olette käyttäneet valmistumisenne jälkeen?
2. Miten opetuksen suunnittelutaitonne ovat kehittyneet opettajaksi valmistumisen jälkeen?
3. Kuinka huomioitte oppilaiden erilaiset oppimistyyliä opetuksen suunnittelussa?
4. Minkälaisia resursseja ja työkaluja käytätte opetuksen suunnittelussa?
5. Kuinka otatte huomioon oppimistavoitteet suunnitellessanne opetusta?
6. Millaisia haasteita kohtaatte opetuksen suunnittelussa?
7. Kuinka arvioitte opetuksen suunnitelman tehokkuutta ja teette mahdollisia muutoksia sen perusteella?
8. Millainen rooli kollegiaalisella yhteistyöllä on opetuksen suunnittelussa?
9. Miten huomioitte oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat opetuksen suunnittelussa?
10. Kuinka pidätte yllä innostusta ja motivaatiota opetuksen suunnittelussa?